

LUNDS
UNIVERSITET

Rättssociologiska enheten
RÄSK01 Rättssociologi: Allmän kurs, 61-90 Hp
Kandidatuppsats

HT 2009

Sociala normer vid insamlingar av skadestånd och dagsböter

Handledare: Matthias Baier
Examinator: Karsten Åström

Författare: Carl-Owe Olsson

Sammanfattning

The main purpose with this essay is to understand the motivation behind norms concerning collection of fee and compensation to victims from a group of people to pay convicted persons fee and compensation to victims. In this essay I assume that the motivation in the norm is that the judgement is wrong. By using the method trial and error I will test the assumption. I will also try to explain what connects the people into a group. The data will be collected from articles published on the Internet. By using the theory “norm modellen” of Håkan Hydén I will test the assumption. The data will be collected by using the narrativmethod.

When putting the data in the “norm model” I came to the conclusion that one of the articles, Britt Bülow, confirms the assumed norm but the other articles doesn't. At the same time the conclusion confirms that a norm exist but not the motivation behind the norm.

The norm is the foundation that connects the people into a group. Without the norm the group would not exists.

Nyckelord: Sociala normer, rättsregler, insamling av dagsbot, insamling av skadestånd och grupptillhörighet.

Innehåll

SAMMANFATTNING	I
INNEHÅLL	II
1 INLEDNING	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Rättssociologi	3
1.3 Syfte, frågeställningar och begränsningar	4
1.4 Tidigare forskning	5
2 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	7
2.1 Etablerade och Outsiders om grupptillhörighet	7
2.2 Vad är en norm?	7
2.3 Vad är en rättsregel?	8
2.4 Hydéns normteori	8
3 METOD OCH MATERIAL	11
3.1 Hypotes, data och underfrågor	11
3.2 Textens makt	12
3.3 Narrativanalys	13
4 RESULTAT OCH SLUTSATSER	15
4.1 Anna Odell	15
4.2 Kerstin Gunnarsson	16
4.3 Kennert Mårtensson	18
4.4 Britt Bülow	20
4.5 Per-Anders Pettersson	21
4.6 Slutsatser och analys	23
4.6.1 Norm?	23
4.6.2 Bakomliggande faktorer	25
4.6.2.1 Möjligheter	25
4.6.2.2 Kunskap	25

4.6.2.3 Vilja	26
4.6.3 Grupptillhörighet	27
4.7 Uppkomna frågor – framtida frågeställning	27
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	29

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Under 2008 lagfördes 134 488 personer för brott i Sverige.¹ 30 229 personer dömdes att betala dagsböter.² Den övervägande delen av brotten begångna av de lagförda 134 488 personerna uppmärksammades aldrig. En del brott skapar nationell avsky som t.ex. mordet vid Malexander.³ Brottslighet är starkt förknippat med känslor och avsky. Hur kan människor agera på ett sådant avskyvärt sätt? Vanligtvis tar allmänheten målsägandens sida och vänder den tilltalade ryggen till. Våldigt ofta talas om ett snedvridet och urvattnat rättssystem. Ett rättssystem som ger brottslingar rabatter och avdrag. Brottsoffren lämnas hjälplöst ensamma.

Dagsbotssystemet i Sverige är en individuell påföljd som följer den dömdes inkomst. Lagstiftarens grundläggande tanke är att dagsbotens storlek skall vara så kännbar att den dömda inte upprepar sitt beteende. Detta är den preventiva funktionen med påföljden. Tänkt att avskräcka från nya brott.

Den som dömts till påföljden dagsböter står oftast ensam med den många gånger betungande och kraftfulla ekonomiska bördan. Helt i enlighet med den preventiva tanken. Dock inträffar det några gånger varje år att människor väljer att stå vid den dömdes sida. Arbetskamrater, släktingar, vänner och ibland främlingar går samman och samlar ibland ihop till det utdömda dagsbotsbeloppet och skadeståndet. Helt på ytan till synes oberoende av varandra startar insamlingar till dagsböter och skadestånd för dömda personer, ibland av vänner, kolleger och ibland av främmande människor. Vad får då dessa människor att gå samman och helt plötsligt ta

¹ Brottsförebyggande rådet, se <http://www.bra.se> eller http://www.bra.se:80/extra/pod/?action=pod_show&module_instance=21&id=500&statsType=420&statsCounty=La&Year=2008&type=1&statsPopulation=all, den 6 november 2009.

² Ibid.

³ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Malexandermorden>, den 6 november 2009, observera att denna källan bör ifrågasättas.

den dömdes parti? Den aktuella begångna gärningen har av en domstol bedömts som klandervärd och står enligt domstolen i strid med gällande svenska rättsregler. Trots den klandervärda gärningen, domstolens bedömning av att gärningen är brottslig samt lagstiftarens preventiva tanke om att förhindra framtida beteende går människor samman för att samla in pengar till gärningsmannen. Är det andra brottslingar som hjälper varandra? Eller delar de människorna som samlar in pengarna inte samhällets normer? Är domen ett symptom på ett systemfel?

Så här inledningsvis vill jag uppmärksamma läsaren på att det finns en skillnad mellan skadestånd och dagsböter. Skadestånd är en ekonomisk ersättning till målsäganden för lidandet och den uppkomna skadan. Dagsbotssystemet i Sverige är en individuell påföljd som följer den dömdes inkomst, som jag beskrivit ovan.

Finns det då någon skillnad när det gäller insamling av dagsböter eller skadestånd? Själva tanken om insamlingar av skadestånd är kanske inte lika kontroversiell. Hur, vem eller med vad som skadeståndet insamlas av är oftast inte relevant. Så länge målsäganden får sin ekonomiska ersättning. När det gäller dagsböter är det som beskrivits ovan ett personligt ekonomiskt straff avsett att förhindra liknande beteende i framtiden. Det finns ändå gemensamma frågor som är intressanta. Är agerandet en form av försäkring där ett antal personer går samman och delar på bördan? Är det andra brottslingar som hjälper varandra? Eller delar de människorna som samlar in pengarna inte samhällets normer? Är domen ett symptom på ett systemfel?

1.2 Rättssociologi

Rättssociologi studerar förhållandet mellan rätt och samhälle.⁴

Rättssociologi ser på det som är bakom lagarna och lyfter fram normen.⁵

⁴ Baier & Svensson – Om normer – Liber 2009 upplaga 1:1, s 23.

⁵ Ibid. s 24.

Många av de normer som vi i samhället lever med dagligen är befästa i lagar. Dock är det långtifrån alla normer som är lag. I vissa förekommande fall kan situationen vara omvänd. Den gällande lagen motsvaras inte alltid av den gällande normen. Oftast talas det i samhället om att den då gällande lagen är föråldrad. Ur ett rättsociologiskt perspektiv är det intressant att studera varför människor väljer ”fel” sida och inte sympatiserar med de gällande rättsreglerna.

1.3 Syfte, frågeställningar och begränsningar

Huvudsyftet med detta arbete är att med hjälp av de utvalda teorierna och nedan beskrivna begränsningar försöka bringa klarhet i vad som får okända människor, kolleger och vänner att agera till fördel för en dömd brottsling och hjälpa till med att betala dagsböterna och skadeståndet. Genom deras agerande sätts den preventiva tanken ur spel. En person vars dagsböter samlas in av en större grupp människor känner med stor sannolikhet ingen avskräckande effekt mot den av staten klassade olämpliga gärningen. Utifrån detta huvudsyfte framträder därför frågeställning som skall besvaras. Frågeställningen som skall besvaras är enligt följande. Vad är det som får människor och eventuellt föreningar i dömdas närhet att starta en insamling.

Den tilldelade tiden för arbetet är tämligen begränsad. I mitt arbete kommer jag med anledning av den begränsade tiden att utgå från ett antagande. Antagandet innefattar att personerna som samlar in pengarna till dagsböter och skadestånd har en annan norm än samhället i stort och majoriteten av dess medborgare. Detta antagande kommer att utvecklas under metodkapitlet 3.1.

Huvudsyftet kan enkelt översättas till rättsociologiska termer genom att säga att huvudsyftet med detta arbete är att studera förhållandet mellan rättsregler och sociala normer.

Detta arbete är begränsat till att enbart omfatta den information som framkommer i dagspressen. Begränsningen i detta arbete är dock ännu större. Enbart artiklar från dagspress publicerade på internet kommer att användas i detta arbete.

1.4 Tidigare forskning

Studier mellan förhållandet rättsregler och sociala normer förekommer i en del avhandlingar, examensarbeten och artiklar. Mitt arbete med att studera förhållandet mellan rättsregler och sociala normer i de i detta arbete aktuella artiklarna har inte tidigare förekommit i liknande forskning.

Jag kommer nedan att ge exempel på ett antal studier mellan förhållandet rättsregler och sociala normer.

Måns Svensson har i avhandling om Sociala normer och regelefterlevnad på djupet studerat förhållandet mellan rättsregler och sociala normer.⁶

Avhandlingen studerade trafiksäkerhetsfrågor.

Assar Lindbeck har i artikel om Välfärdsstat och sociala normer studerat förhållandet mellan rättsregler och sociala normer.⁷ Artikeln studerade socialtjänstlagen och därmed aktuella frågor.

Håkan Hydén har i en artikel publicerad hos Vetenskap, journalistik och politik på cyberrnormer.se skrivit om förhållandet mellan rättsregler och sociala normer inom cybervärlden.⁸

Studier om grupptillhörighet och vad det är som knyter samman en grupp har studerats av Elias Norbert i boken etablerade och outsiders. I boken undersöker Elias Norbert osynliga strukturer i samhället Winston Parva och

⁶ Svensson Måns – Sociala normer och regelefterlevnad: trafiksäkerhetsfrågor ur ett rättssociologiskt perspektiv, Lund studies in sociology of law 28, 2008.

⁷ Lindbeck Assar – Välfärdsstat och sociala normer, Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS) A.L., 21/2, 2003.

⁸ <http://cyberrnormer.se/author/hakanh/>, den 20 december 2009.

vad som håller människor samman. Elias Norbert har genom studien tagit fram en teori och en del av denna teori används i detta arbete.

2 Teoretiska utgångspunkter

2.1 Etablerade och Outsiders om grupptillhörighet

Ett grundläggande problem mellan etablerade och outsiders var vilka strukturella egenskaper i Winston Parva som knöt samman de båda grupperna.⁹ Det är intressant att konstatera att de båda grupperna inte skilde sig åt vad gäller samhällsklass, nationalitet, ras, religiös bekänning eller utbildningsnivå,¹⁰ Huvudskillnaden var att den ena gruppen levde i grannskapet under två till tre generationer medan den andra gruppen var nykomlingar.¹¹ Vilka var då byggstenarna till den etablerade gruppen? En av de mest framstående byggstenarna var att de etablerade tillsammans hade genomgått en gruppprocess.¹² De hade gemensamma minnen och böjelser.¹³ Dessutom fanns det intima känslöband som knöt samman de etablerade.¹⁴ De intima känslöbanden kan vara gammal vänskap men även gammalt ogillande.¹⁵ Den viktigaste byggstenen till sammanhållningen var dock att de hade etablerat en gemensam livsform och normuppsättning.¹⁶ Därigenom knyts de samman genom ett osynligt band.¹⁷

2.2 Vad är en norm?

Det finns ett antal försök att definiera vad en norm är. Enligt vardagligt språkbruk är en norm liktydig med den standard som de flesta människor använder sig av när de handlar i en statistisk mening.¹⁸ Mattias Baier ser normer som en handlingsanvisning och följs för att vi eftersträvar ett visst

⁹ Elias Norbert – Etablerade och Outsiders, Arkiv förlag 2004, s xxv.

¹⁰ Ibid. s xxv.

¹¹ Ibid. s xxv.

¹² Ibid. s xli.

¹³ Ibid. s xli.

¹⁴ Ibid. s xlii.

¹⁵ Ibid. s xlii.

¹⁶ Ibid. s xxvi.

¹⁷ Ibid. s xliii.

¹⁸ Hydén – Normvetenskap provbok på Internet s 98.

resultat.¹⁹ Begreppet norm har flertalet betydelser enligt Hydén.²⁰ En norm kan uppfattas från olika aspekter och den aspekt man lägger i begreppet bestämmer definitionen.²¹ En norm kan vara en måttstock, ett uttryck för det normala.²² En norm kan också inneha en föreskrivande karaktär, det som Baier ovan kallar handlingsanvisning.²³ Enligt Hydén är huvudsyftet med normvetenskapen att förstå vad det är som är drivkraften bakom människors handlande.²⁴ För att kunna svara på frågan om drivkraften bakom normen har Hydén tagit fram en normteori. I normteorin har Hydén beaktat ytterligare dimensioner som subjektets kunskap och möjligheter.²⁵

2.3 Vad är en rättsregel?

Vilken är då skillnaden mellan en norm och en rättsregel? En rättsregel skiljer sig från en norm genom att den är antagen och påbjuden i viss auktoritativ ordning.²⁶ Människor har slutit sig samman till samhällen, en gemenskap, som är legitimerad att för samhällsmedborgarna utfärda gemensamma regler.²⁷ Dessutom leder ett åsidosättande av en rättsregel till en förutbestämd sanktion.²⁸ Beslutet och verkställigheten fattas av ett organ som företräder samhällsbildningen.²⁹

2.4 Hydéns normteori

Jag tänker använda mig av Hydéns normteori för att förstå drivkraften hos personerna som väljer att inte efterleva den majoritetsrådande normen. Till min hjälp har jag när jag konstruerade mina underfrågor till viss del haft

¹⁹ Baier & Svensson – Om normer – Liber 2009 upplaga 1:1, s 40.

²⁰ Hydén – Normvetenskap provbok på Internet s 98.

²¹ Ibid. s 15.

²² Ibid. s 15.

²³ Ibid. s 15.

²⁴ Ibid. s 19.

²⁵ Ibid. s 19.

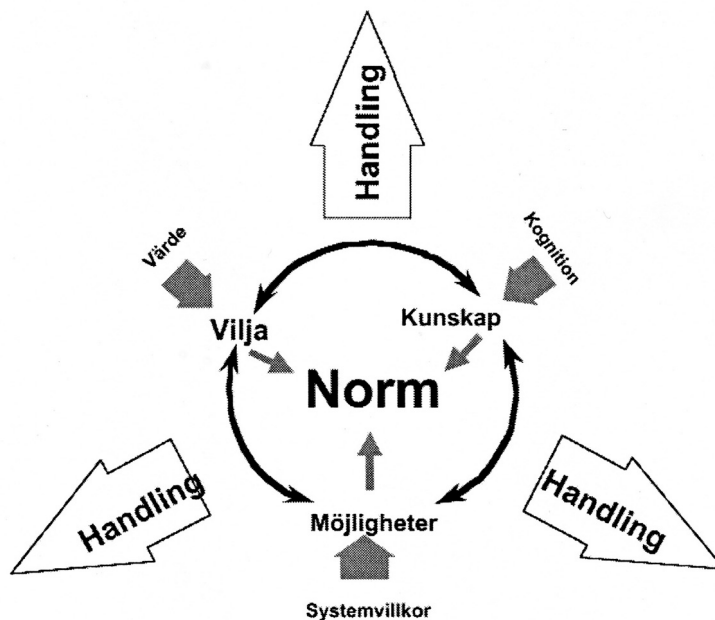
²⁶ Hydén Håkan – Rättsregler, studentlitteratur upplaga 5 2001 s 9.

²⁷ Ibid. s 9.

²⁸ Ibid. s 9.

²⁹ Ibid. s 9.

normmodellen som bas.³⁰ Den grundläggande utgångspunkten med Hydéns normteori är att handlingar är normstyrda.³¹ Med hjälp av normmodellen som sökverktyg bör man finna svar på hur normen har uppstått samt hur förankrad den är i samhället.³² Den rättssociologiska normmodellen består enkelt av tre beståndsdelar nämligen systemvillkor (möjligheter), kognition (kunskap) och värde (vilja).³³ De tre förutsättningarna utgör huvudkategorier under vilka information placeras som sedan tillsammans bildar en norm.³⁴ Illustrationen nedan visar hur var och en av de tre huvudkategorierna är knutna till bakomliggande förutsättningar.³⁵ Kunskap är t.ex. beroende av hur människan ser och uppfattar världen.³⁶

Hydén-Wickenberg 37

Det sker, enligt Hydén, en ömsesidig påverkan av normens förutsättningar i själva normbildningsprocessen.³⁸ Denna normbildningsprocess är det viktigt att man beaktar. Kunskap står i relation och beroende till systemvillkoren.³⁹ Kunskapen styrs efter vad vi letar efter och därmed påverkar motivet vad

³⁰ Läs närmare under kapitel 3.1.

³¹ Stefan Larsson – Normativa förändringar i informationssamhället, Internet utgiven s 23.

³² Ibid. s 23.

³³ Hydén – Normvetenskap provbok på Internet s 280 – 284.

³⁴ Stefan Larsson – Normativa förändringar i informationssamhället, Internet utgiven s 23.

³⁵ Ibid. s 23.

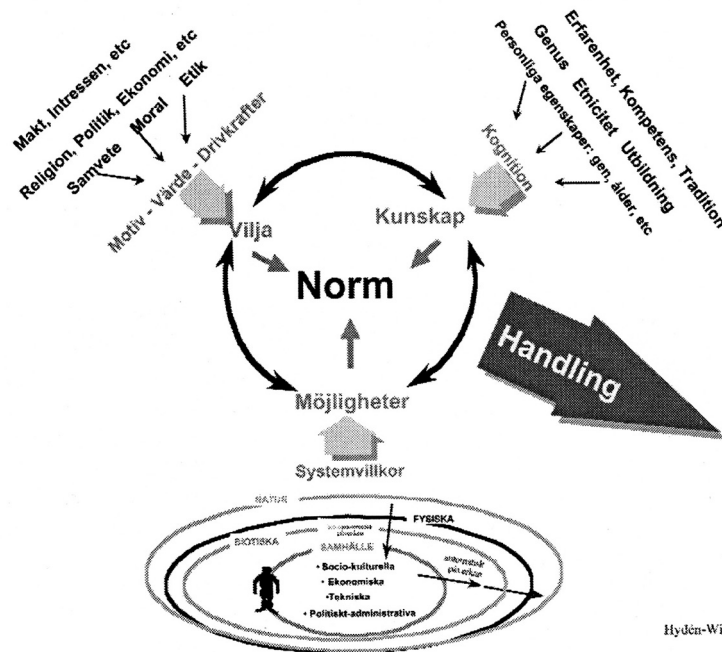
³⁶ Ibid. s 23.

³⁷ Hydén – Normvetenskap provbok på Internet s 284 – Illustration av normmodellen.

³⁸ Stefan Larsson – Normativa förändringar i informationssamhället, Internet utgiven s 24.

³⁹ Ibid. s 24.

som blir relevant som kunskap.⁴⁰ Hydén har med hjälp av illustrationen nedan angett vad de bakomliggande förutsättningarna är för de tre grundkomponenterna i normmodellen.⁴¹

42

Vad som är de bakomliggande faktorerna är vad som driver människorna till deras handlande.⁴³

⁴⁰ Ibid. s 24.

⁴¹ Hydén – Normvetenskap provbok på Internet s 287.

⁴² Hydén – Normvetenskap provbok på Internet s 287 – Illustration av normmodellen.

⁴³ Stefan Larsson – Normativa förändringar i informationssamhället, Internet utgiven s 25.

3 Metod och material

3.1 Hypotes, data och underfrågor

En hypotes är ett påstående som har karaktären av en gissning eller antagande.⁴⁴ Som jag skrev under kapitel 1.3 antar jag, att personerna som samlar in pengarna till dagsböter och skadestånd har en annan norm än samhället och majoriteten av dess medborgare. Den aktuella normen innehåller huvudsakligen uppfattningen att aktuell dom är felaktig och är därmed en stark bakomliggande drivkraft.

Jag har valt att använda texter för att samla in data till detta arbete. Syftet med att välja texter som data insamlings metod samt vilka texter som kommer att användas förklaras mer ingående under kapitel 3.2.

Genom att analysera valda texter vill jag pröva om antagandet är riktigt eller inte. I grunden kontrollerar jag om antagandet är felaktigt, kan falsifieras, genom den prövningsmetod som normalt kallas trial and error.⁴⁵ Med hjälp av Hydéns normteori kommer jag att pröva dels om det finns någon eller några normer samt vad vilka de bakomliggande förutsättningarna för dessa eventuella normer är.

Dessutom kommer jag att med hjälp av utvalda delar av Elias teori om Etablerade och outsiders försöka bringa klarhet i vad som får okända människor, kollegor och vänner att agera som grupp till fördel för en dömd brottsling.

⁴⁴ Gilje & Grimen – Samhällsvetenskapernas förutsättningar, Daidalos 3:e upplagan 2009, s 29.

⁴⁵ Ibid. s 33.

För att enklare kunna samla in relevanta data för att kunna besvara den centrala huvudfrågan⁴⁶ samt att pröva antagandet tvingas jag att ställa en rad underfrågor. Underfrågorna är:

- Vad säger artikeln angående varför insamlingen startade?
- Finns det någon gemensam faktor bland de som samlar in pengar?
- Om det i artikeln inte framkommer varför insamlingen startade finns det någon anledning mellan raderna?
- Framkom något speciellt handlande i artikeln?
- Framkom det i artikeln om de som samlar in pengarna läst domen?
- Är det privat personer eller företag som samlar in pengar?

Jag skall nu kortfattat förklara vad de olika underfrågorna mäter.

Underfrågan som i huvudsak mäter antagandet är frågan om det framkom något speciellt handlande i artikeln. Underfrågan om det finns någon gemensam faktor mellan personerna som samlar in pengar mäter vad som får personerna att utgöra en grupp. Underfrågorna om varför insamlingen startade eller om det finns en anledning mellan raderna mäter dels om artikeln är relevant för detta arbete samt grundläggande data för vad som är den eventuella normens byggstenar. Underfrågan om personerna läst den aktuella domen mäter den eventuella normen. Om det är privatpersoner eller företag som samlar in pengar är intressant att mäta för att klargöra grupptillhörighet och dess uppkomst.

3.2 Textens makt

Texter har genom historien spelat en stor roll. Den som kan läsa och skriva texter har ur en historisk synvinkel oftast haft stor makt i samhället. Ett utmärkt exempel är kyrkan och makten som prästerna under lång tid utövade. I det moderna samhället ökar texternas betydelse. Ett speciellt

⁴⁶ Vad är det som får för att människor och eventuellt föreningar i dömdas närhet skall starta en insamling, se kapitel 1.3.

intresse för texter är dessutom att vi lever i ”informationssamhället”. Texter produceras och görs tillgängliga för i princip samtliga samhällsmedborgare över planeten. Tillgängligheten framkommer genom internet där artiklar görs tillgängliga på ett sätt som för ett antal år sedan skulle framstå som utopi. I de samhällsvetenskapliga disciplinerna studeras människor i samhällen.⁴⁷ Det är självklart att texter ofta måste användas i studier som på ett eller ett annat sätt har att göra mellan relationer mellan människor.⁴⁸ Genom textens betydelse finns det därför anledning att studera hur samhällsfenomen framkommer i dagspress. Mitt urval av texter har gått till på följande sätt. Genom att med sökmotorn googles hjälp skriva in ”insamling dagsböter eventuellt insamling skadestånd” framkom en rad artiklar. Jag bestämde mig för att slumpmässigt välja fem olika händelser med en hyfsad geografisk spridning i landet. Därför föll mitt val på domar från tingsrätterna i Linköping, Ystad, Lund, Mora, och Stockholm.⁴⁹

3.3 Narrativanalys

För att analysera de valda texterna har jag valt att använda mig av narrativanalys. Huvud användningsområdet när man använder sig av narrativanalys är när man studerar berättelser.⁵⁰ Skrivna artiklar, som de jag har valt, beskriver ofta olika historier ur olika perspektiv. Labov analyserade narrativens formella egenskaper och funktioner genom att identifiera sex gemensamma beståndsdelar.⁵¹ Dessa sex gemensamma beståndsdelar är:

- Ett **abstract**, som ger en sammanfattning av berättelsen
- En **orientering**, som anger tid, plats, situation och deltagare
- En **komplicerande handling**, som beskriver den problematiska situation som berättelsen är uppbyggd kring

⁴⁷ Bergström & Boréus – Textens mening och makt, studentlitteratur 2:a upplagan 2008, s 12.

⁴⁸ Ibid. s 12.

⁴⁹ Domarna finns angivna under kapitlen 4.1 – 4.5.

⁵⁰ Ibid. s 220 – 227.

⁵¹ Ibid. s 229.

- En *utvärdering*, som innefattar berättarens förhållningssätt och dennes tolkning eller kommentarer till handlingen
- En *upplösning*, som anger vad som slutligen händer och
- En *coda*, som återför perspektivet till nutid.⁵²

Utvärderingen är ett av det viktigaste elementet eftersom den anger berättelsens budskap.⁵³ Eftersom utvärderingen spelar stor betydelse finns det olika tillvägagångssätt för att särskilja de olika dimensionerna hos berättelsen.⁵⁴ Labovs och Waletzky strukturerar därför sin modell på följande sätt:

- *Historien* (histoire) som består av en sammanfattning, orientering, komplicerade handlingar, upplösning och coda.
- *Diskursen* (discours) som består av utvärderingen och vad innehållet förmedlar.⁵⁵

Jag kommer under mina analyser använda mig av Labovs och Waletzky's sätt att strukturera sin modell.

Labovs och Waletzky's struktur gör att jag får fram data som mäter och förklarar eventuell struktur på aktuella normer som därefter kan analyseras med aktuella teorier.

⁵² Ibid. s 229.

⁵³ Ibid. s 228 – 229.

⁵⁴ Ibid. s 229 – 230.

⁵⁵ Ibid. s 230.

4 Resultat och slutsatser

4.1 Anna Odell

Anna Odell dömdes den 31 augusti 2009 för oredligt förfarande och våldsamt motstånd.⁵⁶ Åtalet mot falskt larm ogillades.⁵⁷ Även Norra Stockholms psykiatri skadeståndsyrkande ogillades.⁵⁸ Påföljden bestämdes till dagsböter 50 å 50 kr (2 500 kr).⁵⁹ Den valda artikeln publicerades den 31 augusti 2009 på DN.se.⁶⁰

Historien:

Abstract: Anna Odell har dömts av tingsrätten. Ivar Björkman, konstfackets rektor, beklagar domen mot Anna Odell. Ivar Björkman informerar journalisten om att en insamling till Anna Odells dagsböter har startat bland en grupp lärare på skolan. Insamlingen skall gå till att betala Anna Odells dagsböter. Om det visar sig att det blir ett överskott av insamlingen skall den överskjutande delen gå till RSMH, Riksförbundet för social och mental hälsa.

Orientering: Artikeln är publicerad samma dag som domen meddelades. Konstfackets rektor Ivar Björkman representerar en grupp lärare. I artikeln framkommer Ivar Björkmans syn på hur domen kommer att påverka framtida konststuderande och deras val av examensarbete.

Den **Komplicerande handlingen**, är att journalisten förutsätter att läsarna är insatta i problematiken kring Anna Odell. Ingen information om domen framkommer. Konstfackets rektor poserar stolt på bild som front figur för

⁵⁶ Stockholms tingsrätts mål B 3870-09.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ <http://www.dn.se/sthlm/konstfack-startar-insamling-for-anna-odell-1.942470?rm=print>, 6 december 2009.

insamlingen. Ivar Björklund talar dessutom att händelsen med Anna Odell har stärkt förutsättningarna för kommande konststuderande.

Upplösningen, av artikeln är att insamlingen har börjat.

Tidsperspektivet i artikeln, *codan*, är att insamlingen har startat.

Diskursen:

Nu till det intressanta som innefattar berättarens förhållningssätt och dennes tolkning eller kommentarer till handlingen, *utvärderingen*. Författaren förutsätter att alla läsare är väl införstådda med händelsen Anna Odell. Enligt artikeln har insamlingen startats av privatpersoner. Inga företag nämns. Insamlingen startade därför att konstfackets rektor Ivan Björkman och lärare på skolan beklagar domen mot Anna Odell. Det framkommer inte i artikeln om lärarna haft Anna Odell under sin tjänsteutövning. Personerna som samlar in pengarna enligt artikeln ingår ett nätverk av samma intresse, konsten. Det framkommer inte i artikeln om lärarna och Ivar Björkman läst domen.

4.2 Kerstin Gunnarsson

Kerstin Gunnarsson dömdes den 5 november 2008 för ringa misshandel.⁶¹ Påföljden bestämdes till dagsböter 40 å 50 kr (2 000 kr).⁶² Den valda artikeln publicerades den 2 januari 2009 på corren.se.⁶³

Historien:

Abstract: En äldre kvinna, Kerstin Gunnarsson, dömdes för misshandel av en nio årig pojke. Den äldre kvinnan hade tröttnat på trakasserier av barn i området som pågått under flera år. Den nio åriga pojken hade flyttat in i

⁶¹ Linköpings tingsrätts mål B 3568-08.

⁶² Ibid.

⁶³ <http://www.corren.se/ostergotland/atvidaberg/?articleId=4409163>, 24 november 2009.

trapphuset några dagar tidigare. Människor på bygden reagerade och ansåg att kvinnan blivit provocerad. På den lokala spelhörnan startades insamling för att täcka kvinnans böter. Nioåringens familj har efter domen trakasserats.

Orientering: Domen föll i början av november 2008. Den aktuella misshandeln ägde rum i Åtvidaberg på Åkervägen under sommaren 2008. I själva gärningen deltar Kerstin Gunnarsson 76 år och den nio åriga pojken. I artikeln medverkar även den nio åriga pojkens mamma Sandra.

Komplicerande handling, Den problematiska situation som berättelsen är uppbyggd kring är att den nioåriga pojken inte på något sätt tidigare medverkat vid de påstådda trakasserierna mot Kerstin Gunnarsson. Den aktuella dagen misshandlades pojken av Kerstin Gunnarsson. Den misshandlade nioåringens familj har därefter trakasserats och fått sina däck sönderskurna på sin bil.

Slutligen ***upplösningen.*** En del Åtvidabergare reagerade på domen. Kerstin Gunnarsson var utsatt för provokation och skall enligt dessa anses vara en hjälte. På spelhörnan i Åtvidaberg startades en insamling för att täcka Kerstin Gunnarssons böter.

När artikeln återvänder till tidpunkten för artikelns uppförande, ***coda,*** konstateras att Kerstin Gunnarsson har uppmärksammats över hela landet. Julkort och pengar strömmar in till Kerstin Gunnarsson.

Diskursen:

Nu till det intressanta som innefattar berättarens förhållningssätt och dennes tolkning eller kommentarer till handlingen, ***utvärderingen.*** Enligt författaren är det privatpersoner som samlar in pengar till Kerstin Gunnarsson. Ett lokalt företag fungerar som hjärta i insamlingen, spelbutiken. Insamlingen startade därför att Kerstin Gunnarsson är en hjälte.

Inte någonstans i artikeln framkommer att personerna som samlar in pengarna är bekanta med varandra. Detta gäller dock inte de närmsta grannarna. Artikeln och författaren berör inte direkt varför insamlingen startade men anledningen mellan raderna är att de insamlade människorna tycker att Kerstin Gunnarssons agerande var det rätta. En mycket intressant vinkling med artikeln är att brottsoffrets familj utsatts för hot och skadegörelse. Trots att detta budskap förmedlas i artikeln pågår insamlingen för fullt. Inte någonstans i artikeln framkom om de som samlat in pengarna läst domen.

4.3 Kennert Mårtensson

Kennert Mårtensson dömdes den 14 juni 2006 för misshandel och olaga tvång.⁶⁴ Påföljden bestämdes till villkorlig dom.⁶⁵ Kennert Mårtensson dömdes att till målsägandena totalt betala 17 000 kr.⁶⁶ Dessutom blev Kennert Mårtensson återbetalningsskyldig för kostnader för den offentliga försvararen och målsägandebiträdet med 70 000 kr.⁶⁷ Hovrätten fastställde tingsrättens dom. Polisens ansvars nämnd avskedade Kennert Mårtensson.⁶⁸ Den valda artikeln publicerades den 6 mars 2008 på expressen.se.⁶⁹

Historien:

Abstract: Kennerth Mårtensson genomförde nykterhets kontroller på Österlen 2004. En bil gavs tecken att stanna men istället för att stanna gasade bilen på och körde förbi. Kennerth Mårtensson och hans kollega körde efter bilen. Det hela slutade med att bilen poliserna försökte stoppa körde av vägen. Det visade sig att bilen var stulen. Efteråt på polisstationen anmälde en av ynglingarna Kennerth Mårtensson för misshandel. Kennerth Mårtensson dömdes för misshandel och olaga tvång. Nu har polisens

⁶⁴ Ystads tingsrätts dom i mål B 155-05.

⁶⁵ Ibid.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ <http://www.kvp.se/nyheter/1.1074200/kennerth-fick-sparken-efter-40-prickfria-ar?standAlone=true&viewstyle=print>, 6 december 2009.

⁶⁹ Ibid.

ansvarsnämnd tagit beslut om att Kennerth Mårtensson avskedas. Kennerth Mårtenssons kollegor har, för att stödja Kennerth Mårtensson, startat en insamling till skadeståndet han dömdes att betala till biltjuvarna.

Orientering: Historien i artikeln utspelar sig några dagar efter det att polisens ansvarsnämnd fattat beslutet att Kennerth Mårtensson avskedas från sin anställning som polis. Aktuell tid är mars månad 2008. Handlingen som Kennerth Mårtensson dömdes för utspelade sig under en decemberdag 2004.

Den ***Komplicerande handlingen***, är att ynglingarna som Kennerth Mårtensson grep den aktuella dagen hade sår på sina huvud. Ynglingarna påstod, detta lade senare domstolarna trovärdighet vid, att Kennerth Mårtensson slagit sin ficklampa i huvudet på dem. Kennerth Mårtenssons kollega har vittnat om att han inte sett Kennerth Mårtensson slå ynglingarna. Kennerth har påpekat att skadorna på ynglingarna måste uppstått när de krockade med vedstapeln, då de körde av vägen efter jakten, eftersom de inte hade använt bilbältena.

Upplösningen, av artikeln är att insamlingen från kollegorna har startat samt att Kennerth Mårtenssons sista hopp är att hans fackförbund får upp hans fall i arbetsdomstolen för att undanröja avskedet. Det framkommer inte om kollegorna läst de aktuella domarna.

Codan, av artikeln är att insamling har börjat samt att Kennerth fick avsked från sin anställning som polis.

Diskursen:

Nu till det intressanta som innefattar berättarens förhållningssätt och dennes tolkning eller kommentarer till handlingen, ***utvärderingen***. Det extra intressanta med denna insamling är att den sker av Kennerth Mårtenssons kolleger, alla poliser. Artikeln och författaren berör inte direkt varför

insamlingen startade men anledningen mellan raderna är att de insamlade människorna tycker att Kennerth Mårtenssons agerande var det rätta. Domstolarna har dömt felaktigt. En mycket intressant vinkling av författaren är rubriken på artikeln. ”Kennerth fick sparken efter 40 prickfria år”. Om man ser helt neutralt på agerandet spelar de tidigare arbetsåren ingen större roll för gärningen i sig. Kennerth Mårtensson blev dömd för gärningen den aktuella dagen och inte för hans tidigare klanderfria beteende. Det framstår från min synvinkel som att författaren fattat sympati för Kennerth Mårtensson.

4.4 Britt Bülow

Britt Bülow dömdes den 2 juni 2009 för olaga frihetsberövande.⁷⁰ Påföljden bestämdes till villkorlig dom.⁷¹ Britt Bülow dömdes att till målsäganden totalt betala 10 000 kr.⁷² Den valda artikeln publicerades den 28 augusti 2009 på sydsvenskan.se.⁷³

Historien:

Abstract: En elev har under en längre tidsperiod stört undervisning för flertalet lärare. Under en lektion om presidentvalet i USA tappade läraren Britt Bülow tålamodet på eleven. Eleven hade tagit sig in i ett materialskåp i klassrummet. Britt Bülow låste skåpet och fortsatte undervisningen. När lektionen var slut släppte Britt Bülow ut eleven.

Orientering: Historien utspelar sig på en grundskola i Staffanstorp, Hagalidskolan. Det är i början av november 2008. Den aktuella artikeln är skriven efter det att domstolen har dömt Britt Bülow. Artikeln är skriven av en representant för Staffanstorpspartiet som leder insamlingen för Britt Bülows utdömda skadestånd. Donering till Britt Bülows skadestånd kan göras genom en länk i artikeln till Staffanstorpspartiets hemsida.

⁷⁰ Lunds tingsrätts dom i mål B 5810-08.

⁷¹ Ibid.

⁷² Ibid.

⁷³ http://staffanstorpx.sydsvenskan.se/lasarnyheter/get/entry/?blog_messid=1531, 6 december 2009.

Den *Komplicerande handlingen*, i artikeln är att författaren anser att det finns fyra ansvariga till den aktuella gärningen och dessa fyra innefattar inte Britt Bülow. Enligt författaren är den huvudansvariga till gärningen eleven själv. Det framgår inte i artikeln varför eleven är huvudansvarig men mellan raderna får det förstås eftersom det var eleven själv som kröp in i skåpet. Den andra huvudansvarige är föräldern som polisanmälde gärningen. Den tredje är rektorn som inte stöttar läraren och den fjärde och siste ansvarige för gärningen är domstolen som inte ser verkligheten.

Upplösningen, av artikeln är att insamlingen har startat på Staffanstorpspartiets hemsida. Det framkommer inte om representanten från Staffanstorpspartiet läst den aktuella domen.

Codan, av artikeln är att insamling har börjat.

Diskursen:

Nu till det intressanta som innefattar berättarens förhållningssätt och dennes tolkning eller kommentarer till handlingen, *utvärderingen*. Det framgår direkt i artikeln att författaren och dennes parti anser att domen är felaktig. Läraren Britt Bülow försökte bara göra sitt arbete. För att hjälpa den feldömda läraren Britt Bülow startades insamlingen.

4.5 Per-Anders Pettersson

Per-Anders Pettersson dömdes den 15 juni 2007 för grov misshandel.⁷⁴ Påföljden bestämdes till fängelse ett år.⁷⁵ Per-Anders Pettersson dömdes att till målsäganden totalt betala 50 000 kr.⁷⁶ Den 29 oktober 2008 fastställde

⁷⁴ Mora tingsrätts dom i mål B 674-06.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Ibid.

Hovrätten tingsrättens domslut.⁷⁷ Den valda artikeln publicerades den 4 november 2009 på aftonbladet.se.⁷⁸

Historien:

Abstract: En förvirrad och påverkad man hade angripit och hotat folk i Nås. Senare tvingade han en kvinna att stanna sin bil genom att hoppa upp på bilens motorhuv. Därefter kastade sig mannen över kvinnan i framsätet och tog strypgrepp om hennes hals. Per-Anders Pettersson passerade platsen. Kvinnan skrek och signalerade med hornet. Han tog domkraften som låg bak i hans bil och sprang bort mot kvinnan. Per-Anders Pettersson slog mannen med domkraften över axeln. Per-Anders Pettersson upplevde det som att mannen inte reagerade på slaget och slog därför en gång till. Det andra slaget träffade mannen i ansiktet. Mannen föll ihop på marken och blödde från huvudet. Per-Anders Pettersson lade förband på mannen för att blödningen skulle upphöra. Kvinnan tackade Per-Anders Pettersson för att han ingrep. Per-Anders Pettersson dömdes senare i tingsrätten och hovrätten för grov misshandel.

Orientering: Historien utspelar sig i Nås i Dalarna. Artikeln talar i nutid, början av november 2009, och beskriver det tidigare förloppet. Om en vecka skall Per-Anders Pettersson börja avtjäna den av domstolen utdömda påföljden. Insamling till hjälten från Nås sker via en officiell facebook grupp som heter Rädda Nåshjälten. På facebook sidan framgår att det finns 15 591 medlemmar samt att det hittills samlats in 40 870 kr till det utdömda skadeståndet om 50 000 kr.⁷⁹

Den **Komplicerande handlingen**, i artikeln är att författaren frågat en expert inom det juridiska området och ställt frågor om nödvärnsrätten. Ulf Åsgård börjar med att säga att han förstår om den aktuella domen väcker ilska hos

⁷⁷ Svea Hovrätts dom i mål B 5321-07.

⁷⁸ <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article6069616.ab>, 6 december 2009.

⁷⁹ <http://www.facebook.com/group.php?gid=137949383529&v=wall>, den 20 december 2009.

allmänheten. Men att det är så lagen ser ut. Det är inte tillåtet att använda mer våld än nödvändigt.

Upplösningen, av artikeln omfattas av en tämligen omfattande faktaruta som berättar för läsaren om hur man skall agera för det fall att man hamnar i en nödvärnssituation. Innan faktarutan avslutas artikeln med att Per-Anders Pettersson förklarar att det hela leder till en personlig katastrof för honom. Dessutom avslutar Per-Anders Pettersson med att säga att om han skulle hamna i en liknande situation igen kommer han inte att ingripa.

Codan, av artikeln är att insamlingen av skadeståndet har påbörjats och att Per-Anders Pettersson skall börja avtjäna den utdömda påföljden.

Diskursen:

Nu till det intressanta som innefattar berättarens förhållningssätt och dennes tolkning eller kommentarer till handlingen, *utvärderingen*. Artikeln är, jämfört med de andra fyra artiklarna, tämligen omfattande. Den har uttalande från en expert och den innehåller även en pedagogisk faktaruta om nödvärnsrätten. Författaren har helt enkelt med hjälp av fakta rutan överlämnat tolkningsutrymme till läsarna samt gett läsarna en fingervisning om hur de kan agera i en likvärdig situation. Det framgår inte i artikeln om personerna anser att domen varit felaktig.

4.6 Slutsatser och analys

4.6.1 Norm?

Till en början skall jag nu analysera om det finns en norm enligt mitt antagande för personerna som samlar in pengarna till dagsböter och skadestånd.

Med hjälp av normmodellen som sökverktyg bör jag finna svar på om det finns en norm och hur normen har uppstått. Den rättssociologiska

normmodellen består enkelt av tre beståndsdelar nämligen systemvillkor (möjligheter), kognition (kunskap) och värde (vilja).⁸⁰ Möjligheten att handla som människorna gör finns. Det är fullt möjligt att samla in pengar till i princip vad som helst även till dömda brottslingar. Att det finns en vilja bland människorna framkommer också i samtliga fall eftersom det de facto ges pengar. Kunskapen har uppkommit genom att de olika domarna har uppmärksamats i media t.ex. Per-Anders Pettersson och Anna Odell. Dock har även kunskapen uppstått genom att det finns band med den dömde. Artikeln om Kennerth Mårtensson berättade att det var hans kollegor som stod för insamlingen. Britt Bülow fick hjälp att förmedla kunskapen via ett politiskt parti och Anna Odell fick hjälp av konstfacket. Dessutom fick Per-Anders Pettersson hjälp via en facebookgrupp som visade sig snabbt öka i antalet medlemmar. Kerstin Gunnarsson fick hjälp av sina grannar som troligen muntligen fört det vidare mellan varandra. Genom att analysera resultaten som framkommit under narrativanalysen av de valda artiklarna i normmodellen framkommer att människorna som samlar in till dömdas dagsböter och skadestånd gör aktiva handlingar. Det är inte den dömde själv som agerar och ber om att erhålla bidrag för att kunna betala. Eftersom en norm är en handlingsanvisning och följs för att vi eftersträvar ett visst resultat kan jag dra slutsatsen att människorna som samlar in pengarna till de dömda handlar efter en norm.

Vidare kan slutsatsen dras att när det gäller normens tillkomst att det finns stora skillnader som framkommit i de olika artiklarna när det gäller kunskap. Kunskap är en av huvudingredienserna för den aktuella normens tillkomst.

Jag drar slutsatsen att den/de lokaliserade normerna inte överensstämmer med den majoritetsrådande normen på området. Merparten av Sveriges medborgare samlar inte in till dömdas dagsböter eller skadestånd. Flertalet av de 30 229 personerna som fick påföljden dagsböter samlas det inte in några pengar till.

⁸⁰ Hydén – Normvetenskap provbok på Internet s 280 – 284.

4.6.2 Bakomliggande faktorer

Vad är de bakomliggande faktorerna till det som driver människorna till deras handlande? Finns det en gemensam drivkraft eller går det att hitta flera olika? I mitt antagande utgick jag från att innehållet i den aktuella normen var att personerna tyckte att den aktuella domen var felaktig. Det innebär att den felaktiga domen är den drivande bakomliggande faktorn till att normen uppkommit. Jag kommer nu att gå igenom de tre olika bakomliggande faktorerna i enlighet med normmodellen.

4.6.2.1 Möjligheter

De bakomliggande faktorerna när det gäller möjligheterna eller systemvillkoren kan det enkelt konstateras att möjligheten styrs av den enskilda personens ekonomiska förmåga. Har den enskilda personen ekonomisk förmåga att betala pengar till insamlingen finns även möjligheten.

4.6.2.2 Kunskap

De bakomliggande faktorerna när det gäller kognition eller kunskapen innefattar erfarenhet, kompetens, tradition, genus, utbildning m.m. I den insamlade datan kan det konstateras att det förekommer män och kvinnor som dömts. Vilka de som samlat in pengarna är finns det inga uppgifter om. Det finns bland den insamlade datan inte heller någon information om utbildning, erfarenhet m.m. Vad som däremot kan konstateras är att i fallet Kennerth Månsson har alla insamlade samma utbildning. De insamlade har säkerligen olika erfarenhet men de har samtliga någon form av tradition eller en kårgemenskap. Även Kerstin Gunnarsson har en del gemensamt med åtminstone en del av de insamlade eftersom det är hennes grannar. Det tyder på gemensam tradition. När det gäller Per-Anders Pettersson och Britt Bülow finns inga indikationer överhuvudtaget på någon form av tradition eller gemensam erfarenhet mellan de insamlade personerna.

4.6.2.3 Vilja

Nu kommer jag till den centrala byggstenen för antagandet när det gäller drivkraften, Viljan. Här innefattas politik, moral, etik, ekonomi m.m. I mitt antagande var den grundläggande drivkraften bakom normen felaktiga domar. Från den insamlade datan kan det konstateras att i artikeln om Britt Bülow framkommer det klart att den bakomliggande drivkraften till den startade insamlingen är den felaktiga domen. Inte i någon av de andra artiklarna står det skrivet svart på vitt. Därmed anser jag att det blir svårt eller i princip omöjligt att konstatera att den bakomliggande drivkraften i de andra artiklarna baseras på tanken om en felaktig dom. Vist finns det bakomliggande tankar och idéer i artiklarna men de kan lika mycket baseras på ett allmänt hat mot samhället, apati eller att personerna fallit för grupp påverkan. Intressant i sammanhanget är artikeln om Per-Anders Pettersson. Inte någonstans i artikeln talas om en felaktig dom. Ändå säger experten i sin första mening att han förstår om den aktuella domen väcker ilska hos allmänheten. Detta kan tolkas som att personerna tycker att domen är felaktig. Det kan tyvärr även tolkas som att domens riktighet inte är det huvudsakliga utan bara allmän ilska i samhället och med en uppmärksammas dom ges möjlighet till en form av protest mot samhället. Därmed kan jag konstatera att mitt antagande har falsifierats i alla artiklarna utom den om Britt Bülow. Där är drivkraften bakom normen att domen anses vara felaktig. I de andra artiklarna kan det vara andra drivkrafter som är bakomliggande.

Slutsatsen blir att när det gäller Britt Bülow att den bakomliggande drivkraften till normen är tron på den felaktiga domen. När det gäller övriga artiklar är det tänkbart att andra drivkrafter ligger bakom personernas handlande och den aktuella normen.

Därmed kan jag även konstatera att de analyserade artiklarna, utom en, inte lämnar tillräcklig information för att säkert kunna fast ställa drivkraften bakom normen. Då behöver de insamlade personerna tillfrågas.

4.6.3 Grupptillhörighet

Nu skall jag analysera frågan om grupptillhörighet. Informationen som samlats in innehåller inga uppgifter om ras, nationalitet, utbildning, samhällsklass m.m. Framkommer det då några data som kan användas för analys enligt Norbert Elias Norberts teori? Vilka är då de gemensamma byggstenarna? Enligt min mening finns det olika byggstenar i de olika fallen. Kennerth Mårtensson har med de insamlade personerna gemensamma minnen och vänskap. Det är hans kolleger som samlar in pengarna. Detta gäller även Kerstin Gunnarsson och hennes grannar. Genom att de delar så mycket av vardagen tillsammans har de gemensamma minnen och vänskap. Dock av en annan art än för Kennerth Mårtensson. När det gäller Anna Odell finns det kanske inte mycket gemensamma minnen utan mer gemensamt intresse för konst. När det gäller Britt Bülow finns det ingen information av det slaget. Det saknas även information för Per-Anders Pettersson även om det inte kan uteslutas att bygden han bor på kan ses som en gro grund för gemensamma minnen och vänskap. Kanske till och med ovänskap. Jag drar dock slutsatsen att den största gemensamma faktorn till att personerna bildar gruppen är att de delar samma norm. Vad som sedan är drivkraften bakom det osynliga bandet av gemensamma normer är dessvärre inte helt klarlagt. Min slutsats blir därmed att den grundläggande stenen till gruppbyggnaden är den gemensamma normen. Utan den hade det inte blivit en grupp. Dessutom finns det förstärkande omständigheter som bidrar till att gruppen skapas och vilka som kommer att ingå i den genom gemensamt intresse, minnen och vänner.

4.7 Uppkomna frågor – framtida frågeställning

Eftersom mitt antagande till större delen falsifierades kvarstår frågan om vad som egentligen är drivkraften och bakomliggande faktorer till de aktuella normerna och personernas handlande. En eventuell framtida

undersökning om aktuell norm bör därför innefatta en undersökning i aktuell grupp för att kunna konstatera drivkraften bakom normen.

Käll- och litteraturförteckning

Litteratur

Baier, Matthias & Måns Svensson – Om normer – Liber 2009 upplaga 1:1

Bergström & Boréus – Textens mening och makt, studentlitteratur, 2:a upplagan 2008

Gilje & Grimen – Samhällsvetenskapernas förutsättningar, Daidalos 3:e upplagan 2009.

Hydén Håkan – Normvetenskap provbok på Internet, <http://www.google.se/search?hl=sv&client=firefox-a&rls=org.mozilla%3Aen-US%3Aofficial&hs=cOZ&q=Hyd%C3%A9n+normvetenskap+provbok&btnG=S%C3%B6k&meta=&aq=f&oq=>, den 20 december 2009

Hydén Håkan – Rättsregler, studentlitteratur 5:e upplagan 2001

Larsson Stefan – Normativa förändringar i informationssamhället, Internet utgiven, <http://www.google.se/search?hl=sv&client=firefox-a&rls=org.mozilla%3Aen-US%3Aofficial&hs=93t&q=Stefan+Larsson+Normativa+f%C3%B6r%C3%A4ndringar&btnG=S%C3%B6k&meta=&aq=f&oq=>, den 20 december 2009

Lindbeck Assar – Välfärdsstat och sociala normer, Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS) A.L., 21/2, 2003

Norbert Elias – Etablerade och Outsiders, Arkiv förlag 2004

Svensson Måns – Sociala normer och regelefterlevnad: trafiksäkerhetsfrågor ur ett rättssociologiskt perspektiv, Lund studies in sociology of law 28, 2008

Domar

Tingsrätt

Linköpings tingsrätts mål B 3568-08

Lunds tingsrätts dom i mål B 5810-08

Mora tingsrätts dom i mål B 674-06

Stockholms tingsrätts mål B 3870-09

Ystads tingsrätts dom i mål B 155-05

Hovrätt

Svea Hovrätts dom i mål B 5321-07

Elektroniska källor

http://www.bra.se:80/extra/pod/?action=pod_show&module_instance=21&iid=500&statsType=420&statsCounty=La&Year=2008&type=1&statsPopulation=all, den 6 november 2009

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Malexandermorden>, den 6 november 2009, observera att denna källan bör ifrågasättas

<http://www.corren.se/ostergotland/atvidaberg/?articleId=4409163>, 24 november 2009

<http://cybernormer.se/author/hakanh/>, den 20 december 2009

<http://www.facebook.com/group.php?gid=137949383529&v=wall>, den 20 december 2009

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article6069616.ab>, 6 december 2009

<http://staffanstorpx.sydsvenskan.se/lasarnyheter/get/entry/?blog.messid=1531>, 6 december 2009

<http://www.kvp.se/nyheter/1.1074200/kennerth-fick-sparken-efter-40-prickfria-ar?standAlone=true&viewstyle=print>, 6 december 2009

<http://www.dn.se/sthlm/konstfack-startar-insamling-for-anna-odell-1.942470?rm=print>, 6 december 2009